

FILOSOOF

Maandelijks uitgave van de Faculteitsvereniging Utrechtse
Filosofiestudenten voor de Faculteit Wijsbegeerte Utrecht.

Jaargang 2
Juni 2001

Nummer 14
Blok 5

IN DIT NUMMER:

Reisverslag: <i>Los loquitos guapos y la luna</i>	p.1
Mededelingen & Tentamenrooster	p.2
De verslagen van <i>Reasons of one's own</i>	p.3
- L.R. Baker	
- M. Schechtmann	p.4
- J. Dancy	
- T. v.d. Beld	
- M. Slors	
- S. Cuypers	p.5
- C. Macdonald	
Kalender	p.6
Reisverslag (vervolg)	p.8
Walter Benjamin en het isolement van het individu	p.11
Tot Slot	p.12

VAN DE REDACTIE

Ja, daar is hij dan eindelijk... Ook de redactie is mee geweest met de fantastische FUF-reis naar Barcelona en we hebben ervan genoten! Inmiddels zijn we weer helemaal bijgekomen en hard aan de slag geweest met dit nummer van De Filosoof. Gelukkig hebben we daarbij veel hulp gekregen van verschillende mensen die grote artikelen hebben geschreven: bedankt allemaal!!

Door C. van Sijl

Omdat de FUF-reis zo geweldig was dat we jullie allemaal een beetje willen laten meegenieten, vinden jullie in dit nummer een uitgebreid reisverslag met impressies van de activiteiten van alle FUFers in Barcelona.

Voordat echter deze dertig koppige ploeg filosofen Spanje onveilig maakte, heeft in ons eigen Utrecht een internationale conferentie plaatsgevonden, getiteld *Reasons of One's Own*. Ook hierover wordt door een aantal studenten enthousiast gerapporteerd, niet alleen over de inhoud, maar ook over de sfeer en de gang van zaken op een congres met beroemde filosofen. Als je dus niet in

de gelegenheid bent geweest om een kijkje te nemen, raad ik je aan om nu je kans te grijpen en er alsnog een beetje van mee te krijgen!

Tenslotte biedt Ingeborg Mensinga de gelegenheid om iets meer te weten te komen van een weinig besproken filosoof: Walter Benjamin.

Daarmee moet het wel lukken om de zomer door te komen, denk ik. Dit is namelijk de laatste Filosoof van dit studiejaar. Begin september zijn we er natuurlijk weer, hopelijk met vers bloed in de redactie...

In de tussentijd kan ik van harte aanbevelen om, als je te zijner tijd in Nederland bent, een kijkje te nemen op de boekenmarkt in Deventer (5 augustus): als er in ruim 6 kilometer boekenkraam van particulieren en (gespecialiseerde) antiquariaten niet een heel interessant filosofisch boek te vinden is, dan weet ik het niet meer...

Ook namens Carlo en Cindy,
Fijne vakantie!

LOS LOQUITOS GUAPOS Y LA LUNA

*Prima, een titel die nergens op slaat. Dat is nog eens een begin!
Dat is het beste begin, de meest veelbelovende start.*

Door S. Roels

Nu zult U - dames en heren Filosofen, al dan niet nog in opleiding - zich wellicht verwonderen over deze uitspraak. 'Gelukkig', zou ik bijna zeggen, verwondert en verbaast U zichzelf maar buitensporig en liefst nog net dat kleine beetje meer en lift U het niveau van Uw denken nog één tandje hoger. Graag zelfs. Bovenstaande dient om het filosofisch gehalte van

dit stukje toch nog enigszins op te vijzelen. Vanaf nu wordt het namelijk een heel gewoon, makkelijk leesbaar, vermakelijk en toegankelijk reisverslag. Een reisverslag van onze studiereis naar Barcelona. Met een zekere filosofische invalshoek!

Het zal niet makkelijk zijn om dit stukje voor een ieder aantrekkelijk te maken. Diegenen die niet mee waren, vinden het misschien leuk om te lezen hoe prachtig Barcelona als stad is. Maar helaas, hen moet ik teleurstellen.

Vervolg op pg.8

MEDEDELINGEN

Studenten presentatiedag CKI: ook leuk voor Filosofen!

Voor de 8e maal wordt door de opleiding CKI een studenten presentatiedag gehouden. Tijdens deze dag zullen de eerste- en tweedejaars CKI een presentatie houden over een door hen zelf gekozen onderwerp, wat gerelateerd is aan de opleiding. Daar CKI een interdisciplinaire opleiding is, komt een breed scala aan onderwerpen ter sprake, waaronder: *AI en Ethiek, bewustzijn bij dieren, de verbeelding en het brein, artificial intuition en een heuse logisch - filosofische tractatie.*

De presentatiedag zal gehouden worden op **22 juni 2001** en **begint om 10:00** uur met een inschrijving en een welkomstwoord. Vanaf 10:30 uur zullen er dan voordrachten zijn, met lunch-, thee- en koffiepauzes. De dag wordt afgesloten met een borrel, welke begint om 16:45 uur. Voor de exacte locaties kijk op de website: www.phil.uu.nl/breingevat

Programma:

10:00 uur Ontvangst
 10.15 uur Welkomstwoord
 10.30 uur Begin lezingen
 11.30 uur Theepauze
 12:00 uur Lezingen
 13.00 uur Lunchpauze
 14.00 uur Lezing Gastspreker: L.R.B. Schomaker
 (Hoogleraar KI aan de RUG) in Unnik 001
 15.15 uur Koffiepauze
 15.45 uur Lezingen
 16.45 uur Borrel

Erasmus Student Network

Ben jij Internationaal?

Ieder jaar komen meer dan 1200 internationale studenten naar Utrecht. Het Erasmus Student Network is een organisatie van studenten, die deze buitenlandse studenten opvangt door middel van een mentorsysteem en het organiseren van activiteiten en feesten.

*Wil jij meer dan alleen studeren?
Laat het zien als bestuurslid van ESN!*

Als bestuurslid heb je recht op een volledige bestuursbeurs en krijg je volop de ruimte je talent, inzicht en nieuwe ideeën in praktijk te brengen.

Wil je meer informatie? Kom langs op ons kantoor in Parnassus, kantooruren: 15:00-18:00 uur. Tel: 030-2538781. E-mail: esn@pobox.uu.nl
 Of schrijf een sollicitatiebrief met C.V. t.a.v. ESN-Utrecht, Kruisstraat 201, kamer 2.04, 3581 GK, Utrecht.

Openingstijden administratie zomerperiode

De onderwijsadministratie is van 16 juli t/m 17 augustus geopend op maandag t/m donderdag van 10.00 tot 12.30 uur.

N.B. De roosters zijn bijgewerkt tot 8 juni. Kijk voor de laatste wijzigingen altijd op www.phil.uu.nl!

TENTAMENROOSTER BLOK 5

	Dinsdag 3 Juli	Donderdag 5 Juli	Dinsdag 10 Juli	Donderdag 12 Juli
14.00 - 17.00	Ubuntu filosofie T1: A	Kennisleer en Wetenschapsfilosofie Educ: MU	Afrikaanse filosofie BG: 465	Inleiding Geschiedenis Nieuwere Wijsbegeerte II N.n.b.
19.00 - 22.00	Geschiedenis Nieuwere Wijsbegeerte II Unnik 211 en 311	Staat en Individuïn de Nieuwere Wijsbegeerte T1: 038	Politieke en Sociale Filosofie (voltijd en deeltijd) N.n.b.	Vrijheid en Moraal in de Nieuwere Wijsbegeerte (voltijd en deeltijd) N.n.b.
	<i>Tentamens</i>		<i>Hertentamens</i>	

REASONS OF ONE'S OWN

Het vereist een duivelstoer om in een kort stuk tekst een impressie te geven van de conferentie die onder de titel 'Reasons Of One's Own' in Utrecht werd gehouden. Voor deze conferentie had een groot aantal kopstukken uit de analytische filosofie zich verzameld om vervolgens iets meer dan drie dagen lang te buigen over een gemeenschappelijk begrepen onderwerp.

Door J. Boreel

In de stijl van de vele 'reminiscenties' die Liszt schreef na het beluisteren van een opera zouden eigenlijk in korte parafrazen de vele stellingen die deze dagen werden verdedigd, de talloze argumenten die werden gehanteerd, de vele eigenaardigheden van de sprekers, de 'gewijde' plek van handeling (ik doel op de prachtige St. Gertrudis kapel), in een geniale compositie de revue moeten passeren.

Dat is onmogelijk! Teveel elementen maakten deze conferentie tot een wonderlijke en inspirerende maar vooral geslaagde gebeurtenis. Een aantal mede-aanwezigen op de conferentie

heeft echter zijn best gedaan een kleine samenvatting te geven van een aantal voordrachten. Hopelijk is een ieder in staat om bij het lezen van deze stukjes zich een beeld te vormen van het hoge filosofische niveau van de lezingen en de bezieling waarmee de sprekers het onderwerp van de conferentie benaderden.

Michael Bratman mist in deze besprekingen. Zoveel ruimte als deze man claimde tijdens de conferentie om zijn wild bewegingen, waartoe de brute kracht van zijn ingevingen hem noodzaakte, een plaats te kunnen geven, zo ontzeggen wij hem nu een plaatsje in *De Filosoof*.

Michael Smith, die in zijn beheerste gedrag een onnavolgbaar intellect uitstraalt, waarom staat hij er eigenlijk niet bij? Om het op een niet originele manier te zeggen, de bespreking van de conferentie 'Reasons Of One's Own' schittert door het grote aantal niet besproken filosofen.

¶

LYNNE RUDDER BAKER

De conferentie werd geopend met een publieke lezing door Lynne Rudder Baker met als thema On Being One's Own Person. In deze lezing bouwde Baker voort op haar constitution view of persons, die zij in haar boek Persons and Bodies (Cambridge University Press, 2000) heeft gepresenteerd. Lynne Rudder Baker is professor voor filosofie aan de Universiteit van Massachusetts, Amherst.

Door C. Seidel

Bakers constitution view of persons is te kenschetsen met behulp van haar antwoorden op de volgende drie vragen:

1. Wat ben ik meest fundamenteel? – Antwoord: Ik ben meest fundamenteel een persoon.
2. Wat is een persoon? – Antwoord: Een persoon, menselijk of niet, is een wezen met de capaciteit tot een eerste-persoons-perspectief.
3. Wat is de relatie tussen menselijke personen en hun lichamen? – Antwoord: Een menselijke persoon is een persoon die volledig geconstitueerd is door een lichaam dat een menselijk organisme is (dat een dier is behorende tot de species Homo sapiens).

Baker:

"Anything that has a first-person perspective is a person, no matter what it is made of: it may be human or divine; it may be manufactured from silicon chips or it may be made out of green slime on Mars."

Een eerste-persoons-perspectief is niet slechts een perspectief waarvan men zelf de oorsprong is, maar het is de capaciteit om over zichzelf als zichzelf en over zijn eigen gedachten als zijn

eigen gedachten te denken. Personen zijn zich bewust van hun eerste-persoons-perspectief.

Dankzij de capaciteit tot een eerste-persoons-perspectief heeft een persoon een aantal cognitieve en praktische capaciteiten, zoals: zich alternatieven van zijn eigen toekomst kunnen voorstellen, (levens)plannen kunnen maken, kunnen beoordelen van zijn verlangens, kunnen kiezen wat er voor hem werkelijk toe doet. Dit soort capaciteiten spelen een rol in het zijn van een rational agent, het zijn van een moral agent en uiteindelijk in being one's own person.

Typierend voor Bakers stijl van explicatie zijn haar formele definities. Hier een voorbeeld:

(R) *Is S is a rational agent, A is an action, and t is a time, then S does A at t for a reason if and only if:
There is a reason R consisting of one of S's desires at t such that:*

- (i) *At t, S regards R (from her first-person perspective) as making A reasonable for herself* then*; and*
- (ii) *At t, S's regarding R (from her first-person perspective) as making A reasonable for herself* then* causes S to intend to do A then*; and*
- (iii) *At t, S's intending to do A then* causes S to do A then.*

Uiteraard kan ik in dit kader Bakers theorie niet uiteenzetten, maar ik hoop dat het interesse van de lezer is gewekt. Voor wie meer wil weten is *Persons and Bodies* een absolute aanrader.

¶

MARYA SCHECHTMANN

Selves and Self-Interest

In haar 'jonge zakenvrouw-outfit' lijkt Marya Schechtman eerder op een beginnende ondernemer dan op de nieuwe Spinoza of de nieuwe Russell. Uiteraard is dit een seksistische observatie, maar in de wereld van de filosofen is het dan ook nog steeds niet gebruikelijk dat er veel vrouwen rondlopen.

Door N. Nijssingh

Dit congres vormde een gelukkige uitzondering op die regel, niet alleen waren er veel vrouwelijke bezoekers, ook een aanzienlijk percentage sprekers was vrouw (behalve Schechtman: Lynne Baker, Maureen Sie, Kirsten Petzold, Cynthia Macdonald). En dat vrouwen niet noodzakelijkerwijs het onderspit delven in de confrontatie met hun mannelijke collega's, bewees Schechtman. Waar veel sprekers na afloop van hun lezing in moesten binden, of vastliepen in een welles-nietes-spelletje, leek Schechtman in staat de zaal grotendeels te overtuigen.

De centrale these van haar lezing was dat er een 'deep unity' is in het leven van een persoon, een stellingname die ingaat tegen Parfits opvattingen over persoonlijke identiteit. De uitdaging voor haar positie bestaat er in niet door te schieten en deze unity op te vatten als een 'container', of een 'glazen tunnel'. Dit leek haar wonderwel te lukken. De enige moeilijkheid leek er nog in te bestaan dat ze moeilijk een plek in kon ruimen voor sommige van de absurde gedachte-experimenten die Parfit geeft. Maar, zo gaf ze gelijk al aan, ze twijfelt aan wat er met deze science fiction-voorbeelden te bereiken valt. Gelijk heeft ze.

JONATHAN DANCY

Enticing Reasons

Dancy is de echte Engelse 'gentleman'. De beschaving straalt er van af. Gedurende de conferentie heeft hij regelmatig vragen gesteld, en hoewel het hem aan scherpte niet ontbreekt, ontbreekt het hem evenmin aan fatsoen en respect voor diegene met wie hij van gedachten wisselt.

Door N. Nijssingh

Als je aan 'authority of reason' denkt, denk je in de eerste plaats aan de autoriteit van een mens die nog de betekenis van een woord als 'civility' kent, iemand als Dancy dus. In de tweede plaats zou je kunnen denken aan de autoriteit die redenen kunnen hebben om een bepaalde handeling te doen of te laten, toevalligerwijs het onderwerp van Dancy's lezing. Dancy is van mening dat we onderscheid moeten maken tussen morele redenen en 'enticing reasons'. Een 'enticing reason' is een reden om iets te doen zonder dat daar een morele verplichting bij komt kijken, bijvoorbeeld als iets leuk is om te doen. Als je iets niet doet, terwijl je er een 'enticing reason' voor hebt, is dat niet

verkeerd maar 'silly'. Mocht ik ooit weer in de gelegenheid komen om een lezing van Dancy bij te wonen, dan zou de 'fun' die ik aan deze lezing beleefd heb, mij al afdoende reden geven om er heen te gaan.

TON VAN DEN BELD

Religious Reasons

Van den Beld leek in zijn element in het voormalige kerkgebouw waar hij op vrijdag zijn lezing hield. Als het Laatste Oordeel denderde de lezing over ons heen. Met name het Nietzsche-citaat in het Duits liet het overwegend engels-talige publiek in een toestand van ontreddering achter.

Door N. Nijssingh

De stellingname van Van den Beld was al even imponerend als de presentatie. Ethiek kan niet losgekoppeld worden van religie, sterker nog, een ethiek die geen beroep doet op God is gedoemd te mislukken. Metafysisch naturalisme laat zich volgens Van den Beld niet combineren met een realisme wat betreft ethische verplichting. In een gezelschap van vrijwel uitsluitend naturalisten komt een dergelijke stellingname neer op, inderdaad, vloeken in de kerk...

MARC SLORS

Folk-Psychology and Idiosyncratic Practical Reasoning

Als ik Marc Slors bezig zie, doet me dat altijd een beetje pijn. Met een jalouse steek constateer ik dan dat Nijmegen heeft binnengehaald wat Utrecht heeft laten schieten. Marc Slors is welbespraakt, scherp en subtiel in zijn argumentatie.

Door N. Nijssingh

Daarbij beschikt Marc over een uitzonderlijk talent: hij kan filosofen doen zwijgen, niet door vragen af te knippen, maar door alle onduidelijkheid weg te nemen. Zo dreigde de discussie na zijn lezing binnen de geplande tijd afgelopen te zijn; een grote prestatie in een zaal vol met wijsneuzen.

Marc's lezing handelde over het feit dat mensen, wat betreft propositionele inhoud, dezelfde mentale toestanden hebben, terwijl ze ander gedrag vertonen. Men geeft een ander gewicht aan dezelfde waarden. In alledaags taalgebruik schrijven we dat toe aan 'karakter'. Dit gegeven gebruikt Slors, door te spreken over een individueel 'Motivational Profile'. Dit MP verklaart verschillende gedragingen van mensen. Het MP zelf kunnen we weer verklaren door een beroep te doen op aangeboren eigenschappen en de biografie van een persoon. Al met al misschien geen wereldschokkende stellingname (het is niet zo dat nu in één klap alle filosofische problemen de wereld uit zijn), maar misschien is dat juist wat een groot filosoof kenmerkt: het vermogen om het klein te houden, of, beter, klein te laten lijken.

STEFAN CUYPERS

“Valuing: neither Desiring nor Believing, but Caring: A Humean Theory of Normative Reasons”

Na door Theo van Willigenburg als de filosoof met het beste gevoel voor humor te zijn geïntroduceerd, begon Stefaan Cuypers zijn lezing met de opmerking dat als we over ‘waarde hechten aan’ (to value something) denken, we het beste onze toevlucht kunnen nemen tot eenvoudige modellen van de geest, om vervolgens een tekening van een eend met twee ballonnen in zijn hoofd te presenteren. Dit als visualisatie van de Humeaanse splitsing tussen overtuigingen en verlangens.

Door D. Evers

Cuypers betoogde voorts dat ‘waarde hechten aan’ zich niet gemakkelijk in termen van een van beide mentale toestanden laat analyseren en stelde het begrip ‘geven om’ (*to care*) voor als alternatief, waarmee de eend een derde faculteit kreeg toebedeeld.

‘Geven om’ heeft twee kenmerken: het is ten eerste persoonlijk (d.w.z. om iets geven komt niet voort uit erkenning van onpersoonlijke waarden; zie daar de connectie met het thema van de conferentie: *reasons of one’s own*) en ten tweede is het niet-voluntaristisch, in twee opzichten: (a) het kan niet door een wilsact worden gerealiseerd en (b) als er eenmaal sprake is van ‘geven om’ onttrekt dit fenomeen zich aan directe controle door de wil.

Dat wil zeggen, ‘geven om’ wordt door Harry Frankfurt’s begrip van *volitional necessity* beperkt: iemand die om iets geeft kan niet anders dan zich in zijn keuzen en gedrag laten leiden door het belang dat hij eraan hecht. Omdat hiervan geen sprake is bij “gewone” verlangens (die door een hogere-orde wilstoestand van hun motivationele kracht kunnen worden ontdaan), verklaart het begrip ‘geven om’ waarom ‘waarde hechten aan’ autoriteit heeft over gewone verlangens (denk aan de drugsverslaafde, die een shot verlangt, maar er geen waarde aan hecht). Omdat ‘geven om’ tenslotte een conatief verschijnsel is, kan het verklaren waarom ‘waarde hechten aan’ ons, anders dan een overtuiging, motiveert om te handelen.

¶

CYNTHIA MACDONALD

“Self - Knowledge and the First Person”

De vraag die Macdonald in het kader van het thema voor deze conferentie behandelt, is de volgende: ‘wat betekent het voor een actor om een eigen gezichtspunt te bezitten ten aanzien van gedachten en standpunten (attitudes), op zo’n manier, dat ze hiermee voorzien is van eigen redenen tot handelen?’

Door R. Jansen.

Hiermee geeft ze een aanvulling op de theorie van Tyler Burge die, in zijn antwoord op deze vraag, geen onderscheid maakt tussen het kennen van gedachte-inhouden en standpunten van een actor als van haarzelf en het kennen van redenen van een actor als van haarzelf.

Hij verwerpt de zelfkennis die te verkrijgen is via introspectie, omdat perceptie volgens hem nog geen rechtvaardiging van redenen behelst. Hiervoor zijn normen van rationaliteit nodig. Door middel van het kritisch redeneren, dat in onze natuur aanwezig is, namelijk het evalueren van redenen als redenen, valt het redeneren zelf onder de controle van de denker. Deze reflectie vereist kennis van de redenen en juistheid in het (niet empirische) oordelen over deze redenen, om zo een louter causale connectie en daarmee systematische vergissingen te voorkomen en een a-priori rechtvaardiging te verkrijgen.

Problematisch is hier dat dit abstracte begrijpen van redenen, iets anders is dan het volledig ‘vatten’ en ervaren van de motivationele kracht van redenen, wat het onderscheid tussen zelfkennis en de kennis van anderen bemoeilijkt.

Een andere vraag is, wat het causale proces inhoudt, dat ons tot deze gerechtvaardigde uitspraken over onszelf voert. Hoe weten we of we juist redeneren, wanneer we niet onderzoeken of ons psychologische mechanisme betrouwbaar is?

Dit vereist een epistemisch onderscheid tussen zelfkennis en kennis van anderen, dat Burge niet levert, omdat het hem niet gaat over het verkrijgen van kennis maar over de rechtvaardiging. Het is voor jezelf echter belangrijk dat je weet of je je psychologisch mechanisme kunt vertrouwen. De kennis van de inhoud van je standpunten is dan ook net zo belangrijk dan het feit dat je ze bezit. Dit impliceert niet altijd dat er motivationele kracht vanuit gaat. Hiervoor is het nodig om de gedachte-inhouden als van jezelf te ervaren.

Macdonald pleit niet voor een *‘simply observational model’*, maar beweert dat het feit dat er causale connecties bestaan tussen *‘first- and second-order beliefs’*, niet uitsluit dat er ook rationele connecties aanwezig zijn, volgens een *‘quasi-observational model’*. In Burge’s fundamentele onderscheid tussen perceptie en zelfkennis, verwacht hij irrationaliteit met a-rationaliteit. Rationele vergissing is mogelijk, maar niet in elk geval, omdat dit incompatibel is met het feit dat er rationaliteit bestaat. Verkeerd waarnemen is dus iets anders dan afwezigheid van rationele connecties, namelijk, de aanwezigheid van irrationele connecties.

Normaal gesproken echter, redeneren we gelukkig juist en is er geen sprake van een systematische dwaling bij het herzien van een gedachte en de herziene gedachte.

¶

DE GROTE VRIENDELIJKE

<p>Maandag 18</p> <p>Amsterdam H. Putnam, emeritus van Harvard, spreekt over <i>'Skepticism about enlightenment'</i>.</p> <p>Tijd: 20.15 uur. / Gratis. Voertaal Engels. Universiteit van Amsterdam, Aula, Oude Lutherse Kerk, Singel 411.</p>	<p>Dinsdag 19</p> <p>Amsterdam CREA-Studium Generale: Epicurus over genot door Keimpe Algra. Horatius en Lucretius over genot door Piet Schrijvers.</p> <p>Tijd: 20.30 uur. / Gratis. Aula van de Universiteit van Amsterdam, Oude Lutherse Kerk, Singel 411.</p>	<p>Woensdag 20</p> <p>Amsterdam 20 - 22 / 6 Internationale conferentie: <i>'The Epistemology of Basic Belief'</i>. Met Plantinga, Hale, Dancy en Antonaccio.</p> <p>Faculteit Wijsbegeerte van de VU. De Boelelaan 1105, Info: Sabine Roeser, Tel.: 020-4446614, E-mail: S.Roeser@ph.vu.nl.</p>	<p>Donderdag 21</p> <p>Utrecht Maand van het Spannende Boek Ed van Eeden spreekt met Aad van den Heuvel.</p> <p>Gemeentebibliotheek Utrecht, Oudegracht, Tijd: 19.30 uur / Gratis.</p>
<p>Dinsdag 26</p> <p>Utrecht Grote FUF BBQ "op het veldje achter de faculteit" (vanaf 16.00 uur) en aansluitend Borrel in 't Lieverdje (22.00 uur).</p> 	<p>Woensdag 27</p>	<p>Donderdag 28</p> <p>Utrecht Studiedag voor Inleiding Kennisleer & Wetenschapsfilosofie en Inleiding Wijsgerige Antropologie 14.00 - 17.00 uur BG 467</p>	<p>Vrijdag 29</p> <p>Amsterdam T.g.v. het emeritaat van Peter P. Kirschenmann is de bundel 'Science, Nature and Ethics' uitgekomen. Lezingen van Dieks, 't Hooft, Musschenga en Radder. 13.15-16.45/Fl. 40,- boek Kerkzaal hoofdgebouw VU De Boelelaan 1105, Info: 020-4446689</p>
<p>Woensdag 4</p> <p>WEEK</p>	<p>Donderdag 5</p> <p>Utrecht FUF Borrel in 't Lieverdje (22.00 uur)</p> 	<p>Vrijdag 6</p>	<p>Zaterdag 7</p>
<p>Donderdag 12</p> <p>WEEK</p> <p>Rotterdam 12 - 14 / 7 Biedt de hedendaagse stad nog ruimte voor de kosmopoliet? Zeven Europese schrijvers gaan op het Rotterdamse Lezersfeest in dialoog met kosmopoliet Erasmus. Tijd: 18.00-20.15 uur. / Fl. 35,-. Centrum voor Beeldende Kunst, Nieuwe Binnenweg 75, Info: 31-(0)10-4360288.</p>	<p>Vrijdag 13</p>	<p>Zaterdag 14</p>	<p>Zondag 15</p> <p>Op TV: Ned.1 Van tijd tot tijd (4) Het programma 'Hoe ervaren we tijd: de biologische klok' gaat over de invloed van zo'n klok op ons dagelijks leven. Tijd: 17.05 - 17.20 uur. Teleac/NOT, Postbus 1070, 1200 BB Hilversum. Info: 31-(0)35-6293456, teleacnot@omroep.nl</p>

FILOSOFIEKALENDER

<p>Vrijdag 22</p> <p>Utrecht Studenten presentatiedag CKI. Zie ook de mededelingen.</p> <p>Voor een uitgebreid overzicht van de presen- taties kijk op: www.phil.uu.nl/breingevat</p>	<p>Zaterdag 23</p>	<p>Zondag 24</p> <p>Op TV: Ned.1 Van tijd tot tijd (1) De teleac zendt een elfdelige serie uit over tijd. Vandaag 'Wat is tijd?'. Over de geschiedenis van de tijd. Tijd: 17.05 - 17.20 uur. Teleac/NOT, Postbus 1070, 1200 BB Hilversum. Info: 31-(0)35-6293456, teleacnot@omroep.nl</p>	<p>Maandag 25</p>
<p>Zaterdag 30 Juni</p>	<p>Zondag 1 Juli</p> <p>Op TV: Ned.1 Van tijd tot tijd (2) Op welke wijze beïnvloedt tijd ons leven? En: hoe meten we tijd? Tijd: 17.05 - 17.20 uur. Teleac/NOT, Postbus 1070, 1200 BB Hilversum. Info: 31-(0)35-6293456, teleacnot@omroep.nl</p>	<p>Maandag 2</p>	<p>Dinsdag 3</p>
<p>Zondag 8</p> <p>Op TV: Ned.1 Van tijd tot tijd (3) Vandaag het programma 'Hoe ervaren we tijd: over tijdsbesef'. Tijd: 17.05 - 17.20 uur. Teleac/NOT, Postbus 1070, 1200 BB Hilversum. Info: 31-(0)35-6293456, teleacnot@omroep.nl</p>	<p>Maandag 9</p>	<p>Dinsdag 10</p>	<p>Woensdag 11</p>
<p>Maandag 16</p> <p>Leusden 16 - 20 / 7 De ISVW organiseert een cursus over de vijf delen van de Ethica van Benedictus de Spinoza. Kosten: fl. 375,-. Internationale School voor Wijsbegeerte, Dodeweg 8, Info: 31-(0)33-4227208 E- mail: info@isvw.nl</p>	<p>Dinsdag 17</p>	<p>Woensdag 18</p>	<p>Donderdag 19</p>

LOS LOQUITOS GUAPOS Y LA LUNA

Ik ga het niet over de prachtige architectuur hebben, de sprookjesachtige huizen en de Sagrada Familia van Gaudí, zijn Parc Guëll. Als je wilt weten wanneer Gaudí leefde en tot welke stijl hij behoort, waar hij gewoond heeft en waar hij zijn inspiratie vandaan haalde, dan raad ik je aan een boek over hem te lezen of Jeroen Vinks zeer informatieve reisgids erop na te slaan.

Ik ga het ook niet hebben over het lekkere weer, de gezellige drukke straten in Barcelona, de de Ramblas - de bedrijvige hoofdader van Barcelona - met haar 'balletje-balletje' spelers en de zakkenrollers, de verscheidenheid aan straatcomedianen, de stalletjes waar ze midden op straat huisdieren verkopen en even verderop zitten te schilderen of te musiceren, etc.etc. Nee, dat doe ik niet.

Evenmin zal ik verhalen over de prachtige **kathedraal La Seu** met haar binnenplaats en kloostergangen waar zich een tuin bevindt met snaterende eenden en een fonteintje, de Gotische Wijk met haar pittoreske doorkijkjes, de beelden en nisjes en de verhalen achter alle monumenten. Zoals de trap vanwaar het koninklijk echtpaar Columbus zou hebben begroet na zijn terugkeer van het nieuw

ontdekte Amerika. Het is natuurlijk ook heel verleidelijk om te zwichten voor een beschrijving van een wandeling langs de haven en over de drijvende brug en over mijn bezoek aan het monsterlijke nieuwe winkelcentrum dat ze daar dus in het water gebouwd hebben. Ook het beeld van Columbus zal ik niet noemen.

Aangezien we buitengewone bezoeken hebben gebracht aan tal van musea; het Picasso museum, het Dalí museum in Figueres, het museum van de moderne kunst, het **klooster in Montserrat** en nog veel meer, zou ik bijna in de verleiding komen om daar wat meer over uit te wijden, maar nee, ik houd me in, ik doe het niet.

Nee, echt waar, als ik hier over al deze dingen zou schrijven zou ik daar niemand een plezier mee doen. Als je het graag wilt weten, sla dan een goede reisgids open (één met foto's!!) of een ander boek en geniet! Of nee, nog beter: ga zelf! En je zult weten wat ik bedoel. Deze stad laat zich niet vangen in woorden.

Maar ach, ik kan het toch niet laten en waar ik het dus wel over wil hebben is wat onze reis zo onvergetelijk heeft gemaakt. Met wie en wanneer je ook bent, de stad zelf verandert feitelijk niet, in die zin is iedere reis of ieder bezoek dus identiek. Wat onze reis nu juist wel zo bijzonder maakte was onze groep. Onze groep en alles wat we samen meemaakten. Die dingen die we deden en de gesprekken die we samen voerden, hebben de reis bepaald.

Iedere dag met anderen optrekken, steeds met een nieuw groepje dingen ondernemen. Het mooie was dat het leek alsof die vijf kwartier die we iedere dag met de trein moesten reizen om van ons hotel in Malgrat de Mar in Barcelona te komen, gezellige gesprekken zouden opleveren, maar over het algemeen was iedereen dan werkelijk verzonken in zijn of haar boek. Daar zaten we dan, **drie kleine kleutertjes** op een rij, nog net niet met de duim in de mond.

Bij aankomst in Barcelona op de Plaza Cataluña doken we eigenlijk altijd vrijwel meteen de mega-supermarkt van Corte Ingles in, om de benodigde proviand in te slaan. Die bestond meestal niet alléén uit gezonde appeltjes, broodjes, flessen water en de amandelkoekjes van Ivàn (!) maar meestal ook uit een of andere alcoholhoudende drank. Voor de nacht wel te verstaan. Want 's avonds terug in Malgrat was er natuurlijk erg veel te doen. De discotheken die enigszins Spaans aandeden waren, voordat wij binnenkwamen, zo goed als leeg, op een enkele sloerie na, die vervolgens dacht de avond van haar leven te krijgen. Ja wat wil je met zoveel mannelijk volk in één keer?! Misschien is het maar goed dat we geen stempel op ons hoofd hebben die zegt dat wij filosoofjes zijn, iedereen zou waarschijnlijk van zijn stoel gevallen zijn als ze zagen wat voor een partyanimals het namelijk zijn. Hoewel, sommigen hadden die bevestiging toch wel nodig: een prachtige FUF - tattoo was het gevolg!

Het mooie was dat op een ochtend, toen we in die heerlijke zon zaten bij het zwembad van ons hotel en een van onze bevriende 65+-ers bij ons langskwam lopen, we haar wijs wilden maken dat die tattoo echt was.

Jan Hein, Jeroen en Cindy lieten hun arm vol trots zien en vertelden erbij dat ze die gisteren echt hadden laten zetten, omdat ze zo ontzettend blij waren met de FUF. Zegt die vrouw: "Ja, da's ech geen echtu, DIT issu echtu!" En ze trekt d'r truitje naar beneden en laat haar tattoo op d'r borst zien. En ook nog een op d'r enkel, maar ja, die was toen natuurlijk al een stuk minder spectaculair.

Zo zie je maar, je moet nooit mensen onderschatten en maar een eind weg bluffen! Je weet niet wie er tegenover je staat!!

Maar waar was ik gebleven? Oja, bij die spetterende nachten in Malgrat. Ze waren leuk, echt een belevenis. Zeker als je uiteindelijk in de Hollandse kroeg belandt. Daar hebben we het dus maar niet over?! **Jelle en Geert** waren het meest happy in de

Zeppelin-bar, en gelijk hadden ze. De laatste avond dat we met z'n allen uitgingen en uiteindelijk daar eindigden is voor Sander ook erg goed geweest geloof ik. Dat was ook de enige avond dat Floris en hij eens een keer niet

langs elkaar heen leefden: ook Sander sloeg nu een keer een nachtje over.

Floris en Floris verdienen overigens duidelijk de trofee voor het minste slaap die week. Die van de meeste slaap ging naar Koen, die meer geslapen heeft dan ieder ander bij elkaar. Het waren ook zulke prachtige kamers, hè Koen? En dan denk je bij de terugreis; hij zal nu wel uitgeslapen zijn, maar nee hoor, meneer draaide zich ook in de bus nog lekker een keertje om!

Maar die twee Floris-sen, vanaf nu overigens FloriSS (dan zijn het er twee) hadden een andere wijze van plezieren. De nachten die ze doorbrachten op het riante dakterras dat bij de kamer van Floris en Robert hoorde, met Robert en andere die-hards , zijn inmiddels legendarisch geworden. Wij braveriken hoorden 's ochtends bij het ontbijt vervolgens over nieuw water-zwembadmeubilair en nachtelijke bezoeken aan de kamerdeur. Maar ze leerden er ook wat van! Want wie krijgt er nu heden ten dage nog de gelegenheid om echt te praten met een oud gezant van de infanterie?! Jaja, zij hebben de eer gehad om met PETER te mogen vertoeven, die wijze man. Enkele van zijn uitspraken, om een beetje een idee te krijgen van zijn grootheid:

*Wie niet waagt, blijft altijd maagd.

*Toverend met zijn flappen, een quasi nonchalante zucht en zeggen dat hij voor zaken in Barcelona zijn moest, vervolgens vraag je doodonschuldig: "Goh Peter wat voor zaken doe je dan?", om te horen: "uhm, lekker weertje he jongens?!"

en ja, de rest schiet me even niet te binnen. Maar je moet dan ook tot een bepaald kaliber behoren wil je met Peter een goed gesprek kunnen voeren.

Behalve conversaties met Peter en elkaar te voeren, is een groepje op donderdagnacht naar Barcelona gegaan om de volgende ochtend een van de eerste treinen weer terug te pakken.

Igny, Jan Hein, Koen, Floris en Floris trokken er om een uurtje of 11 op uit en ik heb nog nooit zulke verbaasde gezichten gezien als die van hen op het perron, vlak voordat de trein kwam. Ik zelf ging namelijk niet mee -helaas, ik was geveld door het vervelende keel/hoofd/etc-pijn-virus dat ons allemaal wel even aangestoken heeft, geloof ik- maar wilde nog even voor Robert vragen of Floris werkelijk de sleutel van hun kamer had afgegeven bij de receptie. Dus ik rende nog snel het perron op, ongeveer 1 minuut voor vertrek en daar stonden ze, ze keken me aan, hun mond viel open en ze zeiden zo'n beetje in koor: "ga je mee??" Ja, dat was een heel mooi gezicht. Maar nee, ik ging dus niet mee.

FloriSS kwamen de volgende dag om 12.00 uur weer terug, ongelofelijk, de beat zat echt nog in hen. Het was een mooi gezicht, ze hadden duidelijk echt genoten! En ik had er al een halve dag opzitten toen. Bizar idee eigenlijk.

Ik noemde net al terloops onze 65+-vrienden. Nou dat was geen grap, we zijn echt dikke maatjes geworden met al die ouwelui die daar zo'n beetje permanent bivakkeren. De een nog bruiner dan de ander en genieten dat ze doen! Vooral 's avonds natuurlijk, als Ray White optreedt..... Tja, daar leeft de gemiddelde Nederlander van. Kennelijk. **Jan Hein, Cindy, Igny en Jan** (sorry als ik iemand vergeet te noemen bij deze prestatie) hebben alvast geoefend, maar het was roerend hoor, hoe de heren al die **oude weduwtjes ten dans** vroegen! Onze vrienden van de bus - ik ben hun namen nu al vergeten...- hebben het zelfs vereeuwigd op de foto. Die we overigens meteen kregen. Nou, zijn dat vrienden of niet???

Dat het echte vrienden waren bewees zich ook wel bij het afscheid. Zij bleven natuurlijk allemaal tot de week daarop - want ja, wie gaat er nou maar één weekje?!- , maar ze zijn ons allemaal komen uitzwaaien bij de bus op zaterdagavond!

Nu we het toch over die bus hebben, het was echt ongelofelijk, maar die buschauffeur had me toch een haast. We hebben elke reis in het totaal misschien 3 stops gehad van 15 minuten. Eten was er dus niet bij. Maar ook plassen of tanden poetsen was een hele onderneming wil je dat in die tijd kunnen redden. Het was namelijk zo dat er op zo'n piepklein tankstationnetje met 2 WC's ongeveer 4 of 5 grote touringcars tegelijkertijd stopten, met allemaal dames die allemaal naar het toilet wilden. Ja, ook een kind kan dit simpele sommetje optellen: dat gaat dus niet!

Maar gelukkig legde John de buschauffeur alles, en dan bedoel ik ook werkelijk alles, goed aan ons uit. "Willen de heren op het chemisch toilet alstublieft ook gaan zitten, want dat is prettiger voor de dames. Door het schommelen van de bus hè, dan kunnen we niet zo goed mikken. Hahaha.... Bovendien mag er door U dames en heren niet gerookt worden in de bus. Maar we zullen af en toe een korte stop maken voor het opsteken van een sigaretje." Niet iedereen nam hem deze eindeloze preken in dank af; "mogen we dan wel op het toilet roken meneer?"

Op de heen- en terugreis hadden we dezelfde chauffeurs, alleen de 'hostess' was anders. We mochten niet langer lachen en geinen met Hanalore en haar gehaktballen, want zij had plaats gemaakt voor Tante Sien, die niet helemaal vaardig was. Ach, wij vermaakten onszelf wel. De filmvoorziening was ook niet om over naar huis te

schrijven, we hebben op beide reizen dezelfde lachfilms gezien; pingpong balletjes die in een doos zonder bodem zaten, haha, een autootje op afstandsbediening dat inreed op de bezoekers, een kinderwagen die stuurloos van een helling reed, maar wanneer je zo alert was om hem te stoppen, bleek dat er slechts een pop in lag. Nou, wat hebben we gegierd met z'n allen. Gelukkig had Cindy video's van Hans Teeuwen bij zich. Die konden nog wel, maar de StarWars kwamen echt niet door de censuur heen. Oke, dan maar een boekje lezen.

Als ik moet zeggen wat het hoogtepunt van deze week voor mij was, zal ik eerst zeggen: hoogtepunten. Onze dip in de zee om 22.00 uur 's avonds was echt heerlijk. En we waren met een hele grote groep. Een beetje geinen, een beetje balletje gooien en waterpolo spelen. Ondergaande zon, geen mens verder op het strand, kortom, te gek. De obers in het hotel waren lachen en aardig, maar behoren absoluut niet tot de hoogtepunten. Verre van dat, maar ze schieten me wel ineens te binnen. Het is ook een apart volkje, hoewel, wat wil je met al die Nederlanders de hele zomer. Die bestellen echt niet in het Spaans hoor, 't is gewoon 'twee bier en een koffie graag'. Als ie geluk heeft, 'graag'.

Het poolen bij de bar iedere avond was altijd gezellig en samen even iets drinken in die monsterlijke lounge had ook wel wat.

De dag dat ik in Barcelona was met **Hester, Karen, Daan, Bas, Carlo en Claartje** en we

boeken gingen kopen was ook heel erg leuk. Het ene na het andere boekwinkeltje doken we in en toen we na een tijdje opsplisten zijn Hester, Karen en ik verder gegaan en hebben we een magie-winkeltje bezocht en een spelletjes-winkel. Vervolgens hebben we op het mooiste terrasje van Barcelona gezeten: op een boot in de haven, in de zon! Heerlijk, boekje erbij en!!

Maar die ene dag dat we naar Blanes zijn gegaan om een bootje te huren was helemáál fantastisch. FloriSS, Robert en ik vertrokken te voet naar Blanes. Dat was helemaal niet zo'n soepele tocht als het misschien lijkt, het is een wandeling van 8 km. maar we stuitten op allemaal onverwachte hindernissen! Allereerst liep de weg dood op een camping waar we niet overheen mochten, dus we moesten een alternatieve route nemen. Nou alternatief is zeker het goede woord! De mevrouw van de camping had ons al gewaarschuwd, er zou wat water liggen. En wat voor water! Vies water over het hele pad, met kikkervisjes, het stonk er en er was absoluut geen ruimte om te passeren. Dus zijn we langs de hekken die aan weerszijden stonden gaan klauteren. Jaja, Héman was terug van weggeweest.

Hoe dan ook, de beloning was zoet, we kwamen op het strand aan. Dus vervolgden we onze weg en vonden onderweg hele mooie stenen. En toen kruisten we het riool! Het was echt bruin en warm water.... en er zaten nog mensen daar aan het strand ook! Ongelofelijk. Bah!! Toch bereikten we Blanes in een euforische stemming: op naar de boot! Die hadden we per slot van rekening wel verdiend. Maar dat ging dus niet zo gemakkelijk. In Spanje verhuren ze sowieso geen bootjes zomaar, je krijgt er dan altijd een kapitein of stuurman bij, maar bovendien moet je dat minimaal een aantal dagen van te voren reserveren. Tja, jammer dus. Daar hadden we even niet op gerekend. Toch, hierdoor lieten we ons niet uit het veld slaan! We hebben het zo ontzettend ruimschoots goed gemaakt, daar had geen bootje tegenop gekund! We zijn naar een supermarkt gegaan, hebben een watermeloen gekocht, een fles Bacardi en twee blikjes Red Bull en zij toen op een prachtige rotsformatie in de zee gaan zitten. Daar sneed Floris heel kunstig het kapje van de meloen, holde hem vervolgens uit en vervolgens hebben we 'm gevuld met de Bacardi en de Red Bull. Kapje er weer op, 4 rietjes erin en Wow, dat was echt idyllisch. Zo'n mooi plekje en een ondergaande zon. Het was gewoon perfect. En, we waren "gezond zat"!!

Waar we niet op gerekend hadden was dat de machinisten in Spanje niet zo van late diensten houden. Nog minder dan het NS-personeel kennelijk, want de laatste trein was al om kwart voor 10 vertrokken toen wij om half 11 eens aan de terugreis gingen denken. Jammer dus. Er zat niets anders op dan nog een keertje te lopen! Ook dat was een super wandeling, best spannend trouwens, want we liepen over de weg en die auto's rijden daar zo'n beetje 140 km per uur 's avonds!

Maar we leven nog, zijn weer veilig thuis allemaal, weer druk bezig met de studie en hoeven niet eens af te kicken van het weer. Ach, eigenlijk is het leven helmaal zo gek nog niet. Volgend jaar een herhaling van deze te gekke week?! Ik doe mee!

HET ISOLEMENT VAN HET INDIVIDU

In zijn bundel Einbahnstraße (1928) geeft Benjamin, in een stukje getiteld: Kaiserpanorama. Reise durch die deutsche Inflation een broksgewijze analyse van de situatie in de maatschappij die hem omgeeft (Duitsland eind jaren '20). Veel problemen die hij daar constateert kunnen echter rechtstreeks naar onze tijd worden overgedragen. Zijn we zo hardleers? Was Benjamin een roepende in de woestijn of zijn de problemen die hij constateerde vanzelfsprekende uitvloeisels van de moderne samenleving, waar je je naar moet voegen als je wilt overleven?

Door I. Mensinga

Het *Kaiserpanorama* is een voorloper van de film, waarbij het publiek voor een scherm staat, waarin voor iedere toeschouwer een kijkvenster is. Achter deze vensters verschijnen steeds beeldjes die elkaar opvolgen, met een grotere onderlinge afstand dan in onze huidige film maar toch zodanig dat het voor de toeschouwers lijkt alsof ze een beweging waarnemen bij de figuren op de beeldjes.

Gezien de titel zijn de paragrafen in Benjamins *Kaiserpanorama* waarschijnlijk ook bedoeld als een schokkerige opeenvolging, waarin toch enige lijn en samenhang valt te ontdekken. In mijn interpretatie zal die schokkerigheid op een aantal punten doorklinken omdat ik, om niet de grenzen van de normale artikellengte te overschrijden, mij beperk tot enkele zinnen uit het *Kaiserpanorama* en in mijn redeneringen om diezelfde reden misschien wat kort door de bocht ben. Aan de lezer de vrijheid om, voor zijn eigen innerlijke kijkvenster, te bepalen wat hij met deze reproductie (is het een reproductie? In Benjamins zin?) van Benjamins *Kaiserpanorama* doet: naast zich neerleggen, passief naar de beeldjes kijken, of ze op zijn eigen leefwereld projecteren en zich er misschien wel door laten (aan-) grijpen.

Benjamin schrijft in §VI van *Kaiserpanorama*:

“Das europäischste aller Güter, jene mehr oder minder deutliche Ironie, mit der das Leben des einzelnen disparat dem Dasein jeder Gemeinschaft zu verlaufen beansprucht, in die er verschlagen ist, ist den Deutschen gänzlich abhanden gekommen.”

Waar het individu vroeger het speelse wapen van de ironie tot zijn beschikking had om zijn eigen leven (-digheid) te bevestigen tegenover de claims van de gemeenschap, is die spotlust nu verloren gegaan. Het individu is veroordeeld tot de gemeenschap, maar moet het nu stellen zonder het plezier dat het aan de spot: het korte afstand nemen van de druk die de gemeenschap uitoefent door er een ironisch grapje over te maken, beleeft. De spot als uitlaatklep is ook nu, nog of weer net als in Benjamins tijd, zelden te vinden in het dagelijks leven. Als we om onze maatschappij willen lachen, gaan we naar een cabaretier kijken, en als hij goed is oogsten we een paar keer succes met het herhalen van zijn grappen, maar hoe vaak bedenken we zelf zoiets? Kunnen we het eigenlijk wel, of zijn we zo van de gemeenschap vervreemd dat we bang zijn voor de onzekere gevolgen als we haar uitdagen?

Benjamin constateert die vervreemding in elk geval in samenhang met de vergaande individualisering in de moderne maatschappij: *“Die Freiheit des Gespräches geht verloren”* (§VII). Benjamin licht deze stelling als volgt toe: waar men vroeger inspeelde op datgene, wat de gesprekspartner net gezegd had, praat men nu langs elkaar heen. Sommigen merken het verval, dat zich onder andere manifesteert in het verloren gaan van de gespreksvrijheid, wel op, maar ze hebben een prestige op te houden als medeplichtige aan de chaos: als ze zich los maken van de algemene verblinding door de onmacht en de verstriktheid van hun existentie naar waarde te schatten, zijn ze weliswaar bevrijd van een misverstand, maar zijn ook verrader ten opzichte van hun collega-medeplichtigen en bovenal vernietiger van de schijn-status die ze zich verbeeldden te hebben. Ze zouden een eenling worden, iemand die er niet bij hoort. De onwenselijkheid daarvan maakt dat men vast blijft zitten in het gezichtsbedrog van zijn eigen geïsoleerde standpunt (vgl. §VIII).

En nu? Hoe vaak hebben wij een gesprek met iemand van wie we het gevoel hebben dat hij ons begrijpt? Hoe vaak zijn we zelf zo'n gesprekspartner? Houden we van andere mensen of zien we ze als inefficiënte gebruiksvoorwerpen, die vaak meer energie van ons vragen dan ze voordeel opleveren? Hoe erg zijn we gehecht aan het zelfbeeld van een onkwetsbaar individu, dat vanuit zijn ivoren toren zijn eigen wereld regeert?

Alleen al het feit dat een tienermeisje in staat is, om een klasgenote voor de metro te duwen omdat ze last van haar heeft, of het feit dat een jongen zijn buurmeisje vermoordt omdat ze irritant met de brievenbus zit te klapperen, geeft aan dat er mensen bestaan die geen enkele invoeling met hun medemens meer hebben. Waarom heeft niemand dat zien aankomen? Hebben ouders, broers en zussen, vrienden, burens of kennissen van deze mensen niets vermoed? Waar staan we zelf in dit spectrum?

“Von seinen Nebenmenschen erwartet er [der Mensch] keine Hilfe”; ieder leeft voor zich en waagt het niet, een ander te storen met zijn problemen. De druk, die dit individualisme op een mens kan uitoefenen, wordt bijna zichtbaar in Benjamins beschrijving:

“... [man lebt], als sei der Druck der Luftsäule, dessen Gewicht jeder trägt, wider alles Gesetz in diesen Landstrichen plötzlich fühlbar geworden.” (§X)

Ik kan er niets aan doen: nu ik dit schrijf komt de volgende gedachte in me op: “iemand die zo'n druk ervaart, moet toch eens naar de dokter om een antidepressivum te halen.” Iets in mij vindt het kennelijk normaal om zo'n “zeurpiet” een pilletje in de mond te duwen, zodat ik me daarna weer veilig terug kan trekken in illusies.

“Der Entfaltung jeder menschlichen Bewegung, mag sie geistigen oder selbst natürlichen Impulsen entspringen, ist der maßlose Widerstand der Umwelt angesagt”, zegt Benjamin (§XI).

vervolg z.o.z.

HET ISOLEMENT VAN HET INDIVIDU

vervolg van pg.11

keizerspanorama, dat ons leven is, niet een kwestie van afstandelijk plaatjes kijken, maar iets wat we werkelijk be-leven.

Drukke of emotionele mensen leiden ons af van onze projecten waar we toch al te weinig tijd voor hebben. (Vermeende) ADHD-kinderen krijgen Ritalin voorgeschreven, zodat hun omgeving minder last van ze heeft. Met meditatie en ontspanningsoefeningen vechten we in stilte tegen de stress, waarvoor de buitenwereld steeds weer nieuwe oorzaken aanlevert. De ondoorzichtigheid van onze situatie in de wereld brengt een grote onzekerheid met zich mee, terwijl we toch geacht worden, onszelf als snelle, flitsende en zelfverzekerde persoonlijkheden neer te zetten (vgl.§XII).

Voor je het weet gaat het licht in de zaal aan en is de voorstelling afgelopen; misschien was het wel de voorstelling van je leven. Misschien is het ook allemaal “maar” Duitse sentimentaliteit. Desalniettemin bestaan er mensen, waaronder Benjamin, maar kort geleden ook een 14-jarige asielzoekster die zich geen raad wist met haar verantwoordelijkheden en problemen, die zelf een einde maken aan hun leven, mogelijk omdat ze, temidden van zoveel mensen, in een isolement zijn geraakt. Voorzover dit een uitvloeisel is van de moderne samenleving, dat Benjamin al om zich heen en in zichzelf zag plaatsvinden, zijn wij daar als subjecten van die samenleving (nog steeds) verantwoordelijk voor. Pas als we die verantwoordelijkheid nemen wordt het

Walter Benjamin: *Einbahnstraße* (1928), in: Michael Opitz (uitg.): *Walter Benjamin. Ein Lesebuch*, Frankfurt a.M., Suhrkamp, 1996.

¶

Colofon

Hoofdredactie: Claartje van Sijl

Eindredactie: Cindy de Hoop

Vormgeving: Carlo Ierna

De redactie:

Is hard op zoek naar nieuwe leden!

De Filosoof Nr. 14 Juni 2001

oplage: 450

De deadline voor Nr. 15 is 15 Juli

Kopij kan ingeleverd worden via de *De Filosoof*-Folder in *Students General*, het postvakje bij de administratie of e-mail aan de.filosoof@phil.uu.nl

De redactie behoudt zich het recht voor om ingezonden artikelen te wijzigen of in te korten.

Uitgave van de FUF & de Faculteit Wijsbegeerte
Heidelberglaan 8
3584 CS Utrecht

TOUS TOT

FIJNE VAKANTIE!

